

Γιώτα Κριλή: Ο τελευταίος γεωργός

Το τελευταίο βιβλίο της τριλογίας ιστορικών μυθιστορημάτων της καταξιωμένης συγγραφέως Γιώτας Κριλή αποκλειστικά στον Κόσμο

Μέρος έκτο

– Είναι μπερδεμένα τα πράγματα, συνέχισε ο δάσκαλος. Το πρόβλημα δημιουργήθηκε απαρχής, μετά την Επανάσταση του '21, όταν η πατρίδα μας έγινε ανεξάρτητο κράτος. Τότε οι εγγράμματοι, οι λεγόμενοι Φαναριώτες, που είχαν υπηρετήσει στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και γνώριζαν από διοίκηση, ανάλαβαν την εξουσία σε συνεργασία με τους κοτζαμπάσηδες και περιφρόνησαν τη γλώσσα που μιλούσε ο λαός. Δηλαδή, τη γλώσσα που μιλούσε ο Κολοκοτρώνης, τη γλώσσα που μιλούσε ο Καραϊσκάκης, τη γλώσσα που μιλάμε εμείς αυτή τη στιγμή, γιατί, λέει, δεν ήταν ακριβώς ίδια όπως η αρχαία. Φυσικά, η αρχαία γλώσσα, με το πέρασμα τόσων αιώνων, έχει αλλοιωθεί. Όμως η γλώσσα που μιλάμε εμείς σήμερα έχει τις ρίζες της στην αρχαία και πάρα πολλές λέξεις είναι ίδιες. Λοιπόν, αυτοί οι εγγράμματοι αποφάσισαν να δημιουργήσουν μια τεχνητή γλώσσα που να είναι πιο κοντά στην αρχαία. Δεν ρώτησαν κανέναν, ούτε πήραν τη γνώμη του λαού. Έφτιαξαν την καινούρια γλώσσα, τη λεγόμενη καθαρεύουσα, και την επέβαλαν ως επίσημη του κράτους. Αυτή τη γλώσσα είμαι υποχρεωμένος να διδάσκω κι εγώ στα παιδιά σας σήμερα. Τα τελευταία χρόνια, άνθρωποι με φωτισμένα μυαλά, συγγραφείς όπως ο Παλαμάς κι άλλοι, απορρίπτουν την καθαρεύουσα και γράφουν στη γλώσσα του λαού τη δημοτική. Έτσι δημιουργήθηκε το κίνημα του δημοτικισμού που είναι ανάθεμα για τους καθαρευουσιάνους.

– Τι έγινε με τα «Ορεσטיακά»;

– Έτυχε να 'μαι κι εγώ εκεί, όταν άρχισαν τα επεισόδια, είπε ο Ηρακλής. Ο κουμπάρος μου ο Πέτρος είναι φιλόλογος και κάποιος του 'χε δώσει δωρεάν εισιτήρια για την πρώτη παράσταση. Το Βασιλικό Θέατρο ανέβαζε την τραγωδία «Ορέστεια» του Αισχύλου μεταφρασμένη από την αρχαία γλώσσα στη δημοτική. Ήμασταν μέσα και κοιτούσαμε μαγνητισμένοι τη Μαρίκα Κοτοπούλη που έπαιζε τη θεά Αθηνά, όταν ακούσαμε τους πυροβολισμούς. Σαν βγήκαμε έξω μάθαμε τι έγινε. Είχαν κατέβει οι καθαρευουσιάνοι φοιτητές και πολλοί άλλοι, με αναμμένα δαυλιά και πετρέλαιο να κάψουν το θέατρο γιατί η μετάφραση του έργου στη δημοτική πρόσβαλλε, λέει, την εθνική γλώσσα. Δεν τα κατάφεραν και ούτε διακόπηκε η παράσταση γιατί επενέβη η αστυνομία. Στις συγκρούσεις σκοτώθηκαν κάνα δυο άτομα κι επτά τραυματίστηκαν. Οι διαμαρτυρίες συνεχίστηκαν όλο το Νοέμβρη και μετά έγιναν δικαστήρια.

– Κυρ-δάσκαλε, εσύ πρέπει να είσαι δημοτικιστής.

– Με το συμπάθιο, πάτερ, είμαι. Όμως ως δημόσιος υπάλληλος εφαρμόζω το πρόγραμμα του Υπουργείου Παιδείας. Φυσικά, έχω υποχρέωση να εξηγήω στα παιδιά γιατί η γλώσσα που τους διδάσκω είναι διαφορετική από την καθομιλουμένη. Άλλωστε αυτό κάνετε και εσείς, πάτερ. Κηρύσσετε το Ευαγγέλιο αλλά το ερμηνεύετε στη γλώσσα που μιλάει το ποιμνιό σας.

– Βεβαίως, βεβαίως, είπε ο παπα-Γιάννης και χάρησε τα γένια του ικανοποιημένος.

– Έπειτα το ζήτημα δεν είναι μόνο γλωσσικό. Είναι και κοινωνικό, δηλαδή, ταξικό και δημιουργεί προβλήματα. Ο πολύς κοσμάκης που δεν κατέχει την καθαρεύουσα, θεωρείται κατώτερος κι άξεστος από τους έχοντες και κατέχοντες.

– Μα γιατί δεν βάζει τα πράγματα στη θέση τους ο βασιλιάς; ρώτησε ο γερο-Ντίνας ο Ιπποκράτης.

– Ο Βασιλιάς, όπως γνωρίζετε, είναι του λάου-λάου, συνέχισε ο δάσκαλος. Δεν του αρέσουν οι συγκρούσεις και κάνει τα στραβά μάτια. Όμως, λέγεται ότι τα γλωσσικά επεισόδια γύρω από τα «Ευαγγελικά» δίχασαν και το παλάτι. Η βασίλισσα Όλγα, πρώην μεγάλη δούκισσα της Ρωσίας, είναι ρωσόφιλη και ο βασιλιάς Γεώργιος αγγλόφιλος. Όμως ο γιος τους, ο διάδοχος Κωνσταντίνος, σπούδασε στη Γερμανία και παντρεύτηκε την αδερφή του Κάιζερ. Είναι φανατικός γερμανόφιλος. Αυτές τις σχέσεις τις εκμεταλλεύονται οι Μεγάλες Δυνάμεις λόγω της στρατηγικής θέσης της χώρας μας.

– Έτσι είναι, κυρ-δάσκαλε. Οι πρέσβεις συχνάζουν και στο καφενείο, πρόσθεσε ο Ηρακλής. Τους βλέπεις να κάθονται στο τραπέζι και ν' αρχί-

ζουν τα ψου-ψου-ψου. Συνωμοτούν. Κυκλοφορούν και φήμες ότι οι Γερμανοί θέλουν να βγάλουν το βασιλιά από τη μέση και να πάρει το θρόνο ο διάδοχος Κωνσταντίνος.

– Του πρέπει ο θρόνος του διαδόχου. Είναι ορθόδοξος χριστιανός και στρατηλάτης. Είναι το πεπρωμένο του να κυνηγήσει τον Τούρκο πέρα από την Κόκκινη Μηλιά και να καθίσει στο θρόνο της Πόλης, είπε με πεποίθηση ο παπα-Γιάννης.

– Στρατηλάτης ήταν και στον πόλεμο του '97.

– Πες τα, χρυσόστομε, φώναξε ο Μαστροπάν και χτύπησε το μαστούλι του στο πάτωμα.

– Τότε ήταν παιδαρέλι.

– Και ο Μέγας Αλέξανδρος παιδαρέλι ήταν, σχολίασε ο δάσκαλος.

– Ας τους να κουρεύονται, πολιτικοί και γραμματιζόμενοι, είπε ο Στρατής. Εμείς σε τούτο το χωριό δεν ξέρουμε πολλά γράμματα. Κάμποσοι είμαστε τελείως αγράμματοι. Δεν έγινε κανένας κακούργος. Εκείνο που σπρώχνει τον κοσμάκη στην ανομία είναι η ανέχεια. Έχει κάνει τίποτα το κράτος για τους φτωχούς; Δεν έχει, και παίρνει ο κόσμος των ομματιών του. Έχω πέντε χρόνια να δω τα παιδιά μου.

– Κουράγιο, Στρατή, θα πιάσουν την καλή τα παιδιά και θα ξανάρθουν.

– Μακάρι, είπε ο Στρατής και άρχισε να σιγοτραγουδάει:

*Γλυκοχαράζουν τα βουνά κι οι όμορφες κοιμούνται,
τα παλικάρια τα καλά στα ζένα τυραγιούνται...*

*

Η Στράταινα η γιάτρισσα, πρώην Φιλομήλα, είχε ξενερίσει μπακαλιάρo. Τον μαγείρευε πλακί με φρέσκα κρεμμυδάκια και μαϊντανό από τον κήπο της. Έριξε και λίγο ξινό, το λεγόμενο λεμόντουζο, αντί για λεμόνι. Είχε φουρνίσει και φρέσκο ψωμί. Θα έκαναν το τραπέζι του κουμπάρου τους του Ηρακλή.

Ένωθε βαλαντωμένη. Οι μέρες του Πάσχα της μεγάλωναν τον πόνο για το μισεμό των παιδιών της. Κρατούσε μέσα της ζωντανή τη θύμηση της τελευταίας Λαμπρής που τα είχε κοντά της. Είχαν περάσει πέντε χρόνια από τότε και αναλογιζόταν το μεγάλωμά τους, ειδικά του Αλέξη της που ήταν ο μικρότερος. Κοίταζε τη φωτογραφία τους. «Θα 'χει τραβήξει μπόι σαν το Νικόλα μου», είπε μέσα της. Σκέφτηκε τον Παντελή και το πρόσωπό της γλύκανε. «Μερακλή μου!», ψιθύρισε. Της είχαν μείνει αξέχαστα τα αστεία του.

Από όταν ξενιτεύτηκαν, τις μέρες που ερχόταν ο ταχυδρόμος, έβγαινε στον κήπο και όταν άκουγε τη σφυρίχτρα του έτρεχε να δει αν είχε φέρει γράμμα από τα παιδιά. Συνήθως της έλεγε: «Την άλλη βδομάδα, θεια».

Πριν δυο χρόνια ήρθε καινούριος ταχυδρόμος. Τον είδε και νόμισε ότι τον είχε ξαναδεί. Της θύμισε το μακαρίτη τον πατέρα της. «Εσύ 'σαι, Αντρέα μου;» αναφώνησε. «Εγώ 'μαι, θεια». «Να περάσεις απ' το σπίτι, παιδάκι μου». «Μια άλλη φορά, θεια».

Ο Αντρέας ήταν ο πρωτότοκος γιος της Γεωργίας της αδερφής της. Όταν ήταν μικρός, ο πατέρας του ο Καρακόλιας τον έστειλε λούστρο στην Αθήνα να έναντι εκατό δραχμών ετησίως και έκτοτε ξενοδούλευε. Στα ζένα ανδρώθηκε. Όσο ζούσαν οι γονείς του δεν πάτησε στο Βουρλοχώρι. Ήταν πανέξυπνος και φιλότιμος. Κατάφερε να μάθει γράμματα και είχε γίνει σωματοφύλακας κάποιου πολιτικού. Ο πόλεμος του '97 του άφησε το ζερβί του χέρι ημιπαράλυτο. Ο πολιτικός φρόντισε να του εξασφαλίσει υπηρεσία στο Δημόσιο και του πρότεινε το ταχυδρομείο στα χωριά της Γούρνας. Έτσι ξαναγύρισε στο χωριό ο Αντρέας, καβάλα σε ψαριό αλόγο και με τη μεγάλη δερμάτινη τσάντα, για να ασκήσει το επάγγελμα του ταχυδρόμου.

Η συνέχεια την άλλη Παρασκευή